

Abraham: Troen som mødestedet mellem Gud og mennesker

Af Anne Døssing Gunnertoft, provst

Fra urhistorie til ét menneske – hvorfor Abraham?

Efter urhistorien i første halvdel af 1. Mosebog, hvor verden skabes, og menneskets grundvilkår skildres, sker der noget markant: Kameraet zoomer ind. Fra kosmos til ét menneske. Fra alle til Abraham.

Gud udvælger ikke Abraham, fordi han er bedre, stærkere eller mere from end andre. Tværtimod vælges han ud af det blå. Og Gud giver ham et løfte, der er større end ham selv: om et nyt land, en stor slægt og rig velsignelse – ikke kun til ham, men til alle jordens slægter.

Abrahams respons er bemærkelsesværdig enkel: Gud taler. Abraham bryder op. Det er ikke en følelsesrus. Det er ikke en gennemskuelig plan. Det er tillid nok til at gå. Herved bliver Abraham et eksempel på, hvad det vil sige at tro: Gud rækker os et løfte, og vi vover at gribe det og drage ind i ukendt land.

Eventuel forudgående læsning: 1. Mosebog kapitel 12-25.

Tekstlæsning:

”Herren sagde til Abram: »Forlad dit land og din slægt og din fars hus, og drag til det land, jeg vil vise dig. Jeg vil gøre dig til et stort folk og velsigne dig. Jeg vil gøre dit navn stort, og du skal være en velsignelse. Jeg vil velsigne dem, der velsigner dig, og den, der forbander dig, vil jeg forbande. I dig skal alle jordens slægter velsignes.« Så drog Abram af sted, sådan som Herren havde befalet ham, og Lot drog med ham. Abram var femoghalvfjerds år, da han forlod Kanan” (1. Mosebog 12:1-4).

Denne side må gerne kopieres og mangfoldiggøres, hvis det sker med kildehenvisning.

”Så tog han [Herren] ham udenfor og sagde: »Se på himlen, og tæl stjernerne, hvis du kan.« Og han sagde: »Så mange skal dine efterkommere blive.« Abram troede Herren, og han regnede ham det til retfærdighed” (1. Mosebog 15:5-6).

Fælles refleksion:

Hvad tænker du, når du hører/læser disse vers?

Indholdsglimt: At tro er at gå uden kort – tro som eksistentiel bevægelse

Abrahams tro viser sig ikke først i tanker, men i handling: ”Så drog Abram af sted, sådan som Herren havde befale ham.” Tro er her ikke sikker viden, men mod til at leve på et løfte. Gud lover, Abraham vover. I den forstand bliver Abraham et forbillede på tro: ikke fordi han er urokkelig, men fordi han *flytter sit liv* på baggrund af Guds ord. Tro er at gå ind i det ukendte, fordi man stoler mere på Gud end på sit eget overblik.

”Og Gud regnede ham det til retfærdighed” – nåde før præstation

I 1. Mosebog 15:6 står den sætning, som bliver helt afgørende i kristen teologi: ”Abram troede Herren, og han regnede ham det til retfærdighed.”

Læg mærke til rækkefølgen:

1. Gud giver et løfte
2. Abraham tror
3. Gud erklærer ham retfærdig.

Ikke omvendt. Retfærdighed er ikke noget, Abraham *opnår*. Det er noget, han *får tilregnet*. Og det er præcis dette, Paulus griber fat i.

Retfærdiggørelse uden præstation: tro før omskæring, nåde før lov

For Paulus er Abraham hovedeksemplet i argumentet for, at mennesket retfærdiggøres ved tro alene.

Pointen er skarp: Abraham blev regnet retfærdig *før* omskæringen; før noget ydre tegn, ritual eller lovoverholdelse. Derfor kan ingen sige: ”Jeg hører til, fordi jeg gør det rigtige.”

Pagten med Abraham er ikke etnisk, kulturel eller moralsk afgrænset. Omskærelsen er et tegn. Ikke en adgangsbillet, men et vidnesbyrd. Som Paulus siger i Galaterbrevet: ”I Kristus gør det hverken fra eller til, om man er omskåret eller ej, men det gør tro, virksom i kærlighed.” Troen åbner relationen. Kærligheden følger.

Kan vi selv bidrage? Pelagianisme, skolastik og kampen om nåden

Her bliver det lidt teologisk, men også dybt menneskeligt, fordi vi er vant til ’noget for noget’-tanken i menneskelige relationer. Denne overføres let til menneskets forhold til Gud. Her er eksempler på tre traditioner, der har arbejdet teologisk med tanken om menneskets bidrag i forhold til frelsen.

Pelagianisme (400-tallet)

Pelagianismen hævder, at mennesket i princippet selv kan arbejde sig frem til frelse. Det er forestillingen om, at vi, hvis vi anstrenger os nok, kan blive gode nok for Gud. Det afvises af de store kirkefædre som eksempelvis Augustin, Aquinas og Luther (altså både romersk, mainstream nådesteologi og reformatorerne).

Skolastikken (Thomas Aquinas)

Den klassiske skolastiske teologi taler om ’gratia infusa’ (indgydt nåde). Nåden indgydes af Gud i mennesket og er dermed forudsætning for retfærdiggørelsen. Samtidig bevirker den en reel forandring af menneskets syndige natur til at kunne gøre godt (ofte sammen med sakramenterne). Det betyder ikke, at mennesket kan frelse sig selv uden nåde. Tværtimod: Al fortjeneste forudsætter nåde. Men: Mennesket kan med nådens hjælp samarbejde og dermed opnå fortjeneste.

Protestantisme (Martin Luther)

Det kan Luther ikke gå med til. Hvis noget kan fortjenes, er det for ham ikke længere nåde. Problemet er nemlig ikke bare, om mennesket kan noget, men hvad det gør ved forholdet til Gud. Hvis vi står overfor Gud med et regnskab, er relationen brudt. Retfærdiggørelse er genoprettelsen af et kærlighedsforhold.

Retfærdiggørelse som relation – ikke et karakterblad, men et forhold

At blive erklæret retfærdig er således ikke at blive moralsk perfekt. Det er at blive genindsat i relation.

Retfærdiggørelse er:

- at blive elsket, før man lykkes
- at blive taget imod, før man forstår
- at blive erklæret Guds barn, før man handler rigtigt.

Coram Deo (over for Gud) gælder hverdagens byttelogik (noget for noget) ikke. Man kan ikke gøre sig fortjent til kærlighed. Troen svarer til nådens karakter: Den tager imod det, der gives gratis.

Abraham: Troens forbillede i skrøbelighed; når troen slår revner

Abraham er dog ikke et idealmenneske. Han tvivler også. Han bliver utålmodig. Han forsøger at hjælpe Gud på vej. Historien med trælkvinden Hagar og sønnen Ismael er et tydeligt eksempel på, hvad der sker, når tilliden glider over i kontrol. Og alligevel forkaster Gud ikke Abraham.

Tværtimod:

- Gud tager sig også af Hagar og Ismael (Guds loyalitet rækker længere end Abrahams trosstyrke)
- Gud fastholder sit løfte
- Gud er trofast, også når Abraham ikke er det.

Troens historie bæres ikke af menneskets stabilitet, men af Guds.

Tro er tillid, ikke præstation

Abraham står derfor ikke som et forbillede på styrke. Han står som et vidnesbyrd om, hvem Gud er.

En Gud:

- der kalder, før vi forstår

Denne side må gerne kopieres og mangfoldiggøres, hvis det sker med kildehenvisning.

- der regner os retfærdige, før vi lykkes
- der holder fast, også når vi slipper.

Tro er dermed ikke en følelse, ikke konstant vished, ikke moralsk perfektion. Tro er derimod **tillid**. At stole på Guds ord. Og som Abraham at turde gå, selv når vejen først viser sig undervejs.

Take away-pointer:

1. Retfærdiggørelse sker ved tro, ikke ved perfektion.
2. Tro er tillid, ikke præstation.
3. Abraham vælges ikke, fordi han er stærk, men fordi Gud er trofast.
4. Gud skaber liv og håb, hvor mennesker ser lukkede døre.

Spørgsmål til videre samtale og refleksion

1. Hvad ville det konkret betyde at leve med mere tillid end kontrol – over for Gud og over for min næste? Er der et lille skridt, jeg kunne tage?
2. Hvad betyder det for mig at høre, at jeg bliver regnet retfærdig, før jeg lykkes?
3. Hvor mærker jeg lettelse, og hvor mærker jeg måske modstand mod den tanke?

Hvis Gud møder mennesker med tålmodighed og loyalitet, hvordan kalder det mig til at møde min næste? Hvem i mit liv har brug for den samme generøsitet, som Gud viser Abraham?